

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 106/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen sijaissyntyneiden sallimisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Satu Hassin /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 106/2018 vp:

Mitkä ovat esteet sijaissyntyislainsäädännön uudistamiselle ja miten ne voidaan ylittää?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hedelmöityshoitolaissa (1237/2006) kielletään hedelmöityshoitosten antaminen, jos on syytä olettaa, että lapsi aiotaan antaa adoptoitavaksi. Säännöksellä on pyritty estämään sijaissyntyneiden järjestelyt Suomessa.

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta (ETENE) antoi oikeusministeriön pyynnöstä vuonna 2011 lausunnon, jonka mukaan joissakin yksittäisissä tapauksissa lapsettomuuden hoito sijaissyntyneiden avulla voisi olla eettisesti hyväksyttävää. ETENE kuitenkin totesi, että asiaan liittyvien oikeudellisten kysymysten ratkaiseminen vaatii vielä huolellisia jatkoselvityksiä. Oikeusministeriö julkaisi syyskuussa 2012 asiasta arviomuisen (OM Selvityksiä ja ohjeita 52/2012), joka lähetettiin lausuntokierrokselle. Lausuntopalaute osoitti, että kysymys sijaissyntyneiden sallimisesta on hyvin monitahoinen. Lausuntopalautteesta on tehty tiivistelmä (OM Mietintöjä ja lausuntoja 6/2013).

Merkittäväksi epäkohdaksi sijaissyntyneiden osalta on tunnistettu se, että sijaissyntyneiden järjestelyyn hakeudutaan ulkomaille. Tämä on riskialtista kaikkien osapuolten näkökulmasta ja siihen liittyy myös kysymyksessäkin esiin tuotuja eettisiä epäkohtia. Näistä syistä tätä mahdollisuutta on rajoitettu eduskunnan vastikään hyväksymässä äitiyslaissa. Uuden äitiyslain mukaan ulkomaista äitiyden vahvistamista koskevaa ratkaisua ei tunnusteta Suomessa, jos henkilö, jolla on asuinpaikka Suomessa, on hankkinut lapsen sijaissyntyneiden järjestelyllä vieraassa valtiossa.

Kysymys sijaissyntyneiden sallimisesta on paitsi monitahoinen, myös hyvin herkkä, kuten kysymyksessäkin todetaan. Sijaissyntyneiden järjestelyihin – niin kotimaisiin kuin ulkomaisiin – liittyy aina inhimillisiä epävarmuustekijöitä. On esimerkiksi mahdollista, että järjestelyn osapuolten tahto muuttuu kesken järjestelyn, mikä helposti johtaa osapuolten kannalta kestävämmiin tilanteisiin. On hyvin ymmärrettävää, että pariskunnat, jotka eivät ilman omaa syytään voi saada lapsia, saattavat kokea täyskiellon kohtuuttomaksi. Sijaissyntyneiden rajoitettukaan salliminen ei kuitenkaan poistaisi järjestelyyn liittyviä epävarmuustekijöitä. Lisäksi se edellyttäisi sekä oikeudellisesti että eettisesti vaikeaa rajanvetoa hyväksyttävien ja kiellettyjen tarkoitukse-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 106/2018 vp

rien välillä. Kokemukset muista maista osoittavat myös, että sijaissynnytysjärjestelyjen rajoitettu salliminen ei ole kokonaan lopettanut ulkomaille hakeutumista järjestelyn toteuttamiseksi.

Oikeusministeriössä seurataan tarkoin asiasta käytävää keskustelua.

Helsingissä 13.4.2018

Oikeusministeri Antti Häkkänen